

Nytt fra Rogaland Speidermuseum

---

15. årgang - 2025

ORGAN FOR MUSEUMSVENNENE

NR. 1

Hildur Ulleberg, HM Kong Haakon VII, HM Dronning Maud og Fredrikke Wold besøkte Landsleir Stabekk 1925 (NSPF)

Neste store leir var på Stabekk. Vi lå på halmmadrasser i klasserommene og i gymnastikksalen på folkeskolen, og vaktmesterfruen besørget bispisningen i skolens spisesal. Der fikk vi store rugkaker til frokost og aftens. Etter tur måtte alle være kjøkkenhjelp. Noen ganske få fikk ligge i telt ute. Men det ble bygget opp en mønsterleir for patruljen. Der var kjøkken og — stekeovn! Og en dag leiren var åpen for tilskuere ble det bakt kaker i ovnen og budt gjestene. På dette tidlige stadium i leirlivets historie var dette helt enestående og vakte også udelt beundring.

Deres Majesteter, kongen og dronningen besøkte leiren. De vandret gjennom alle sovesalene, og da de kom på toppen, — helt oppe under skråtak, brast det ut av kongen: "Nei, her kunne jeg ikke ha sovet, det er for varmt!." Vi var vilt begeistret over besøket, og

jubelen var stor. Tenk å ha sett de kongelige på så nært hold, for ikke å snakke om oss voksne som fikk trykke dem i hånden.

Leirbålene ble store såter av brenne hentet fra hele omegnen. Det svirret med mygg på den lille sletten nedenfor skolen, og det var ikke mange rolige skikkelser å se ved bålet. Alle klødde. Dagene gikk med til trening og sensurering av merker, og du verden hvor vi slet for å få jevn sensur og god trening. Resultatene var ikke bare gode, men meningen var god.

En dag toget hele forsamlingen — om lag 500 speiderpiker — avsted til Bygdøy folkemuseum. En av pikene besvimte underveis. Det var en enorm hete. — Hvorfor er det alltid slik hete de dagene vi har utflukt under leirene? Vi havnet på dampkjøkkenet og spiste lapskaus og søtsuppe. Sårbente og trøtte var vi, men hovedstaden skulle besees, og patruljene fikk lov til å gå på egen hånd et par timers tid, de fleste gikk på konditori og spiste iskrem. De som ikke hadde flere penger, satt i en eller annen park til vi skulle møtes igjen og ta toget utover til Stabekk på ny.

(fra Speidermuseets leksikon)

Årsrapport 2024 for Speidermuseet i Rogaland

Året startet som vanlig med å lage halvårsplan i januar. Vi har gjennomført 2 kvelder for tidligere og nåværende speidere/ledere/interesserte dette året. Den første var i april og hadde tema Speiderfilateli og var v/ Hallvard Slettebø. Den andre var i oktober og hadde som tema

Kretsleiren i Bjerkreim 2024 v/ Eirik Andersen.

Det har vært 6 omvisninger med speidere dette året. Ellers har vi hatt besøk av «Engang alltid» tidligere KFUK-speiderledere (og noen nåværende KFUK-KFUM speiderledere en kveld for omvisning og kos. Det har også dukket opp enkelte andre tidligere speidere som har ønsket en omvisning og en prat. Det setter vi stor pris på.

Vi var representert på begge kretsenes kretsting; John Ottar Motland var vår representant i Rogaland krets og Lovise Mæland representerte oss i Vesterlen krets.

Tor Inge Berge og John Ottar Motland har vært en tur på Finnøy og en tur i Egersund for å finne gammelt speiderutstyr og bøker til museet.

Sommeravslutningen ble avholdt hjemme hos Esther Bjelland.

Vi var sterkt til stede på Rogaland krets sin kretsleir i Bjerkreim i sommer. John Ottar Motland var museumsvert hele leiren og vi andre var inne på dagsturer. Der hadde vi oppgaver som speiderne kunne løse og fotokonkurranse i tillegg til en liten utstilling i museumsteltet.

Fotokonkurransen ble vunnet av Veslemøy Mortensen fra Førre KFUK-KFUM. John Ottar Motland var oppe hos henne i Førre og delte den ut.

Museets medlemmer var også på dagstur til Roverway på Hundvåg i sommer.

Arbeidet dette året har mye bestått i å legge alt nytt vi har fått inn i den nye databasen. Når det er ferdig må vi fortsette med en del rettinger som vi oppdager når vi bruker den nye basen. Dette arbeidet tar vi med oss i i 2025. Ellers er vi godt i gang med en utstilling av beltemerker og stoffmerker.

Vi har fortsatt arbeidet med å samle informasjon om roverarbeidet i Rogaland- og Vesterlen kretser før i tiden.

Det er gjort mye arbeid i forhold til biblioteket, sortering i gamle permer og gamle speiderblader også. Dette er arbeid som aldri tar slutt.

Museumsavisen kom ut med 4 nummer dette året også.

Det viktigste som har skjedd, er at avtalen mellom kretsene er underskrevet, vi har skiftet navn og skal nå til med å få lage nytt museumsmerke.

Året ble avsluttet med den sedvanlige juleavslutningen hvor temaet dette året var Jamboreen i Sør-Korea i 2023. Det var Annette Gausland Gillebo som viste bilder og fortalte. Ellers var det kaker og kaffe, konkurranser og utlodning.

Vi hadde 1626 dugnadstimer utenom alle timene på kretsleiren dette året, og var i snitt 9 personer i dugnadsgjengen på torsdagene.

Stavanger, 28. desember 2024

Åse Wathne

1. Kvartalsrapport 2025.

Vi startet 16. januar med årsmelding fra 2024 og planlegging av våren.

Vi bestemte at vi skulle ha to temamøter i første halvår. Det første var 5. mars hvor Hallvard Slettebø fortalte fra Jamboreen i Norge i 1975. Det ble en fin kveld med 14 frammøtte.

Den andre kvelden blir 8. mai der tema skal være:

Speiding under krigen. Det tar Rikard, Anne Brit og Åse seg av.

Vi har hatt 2 omvisninger dette kvartalet. Både Madlamark K-M og Sola K-M (sammen med Sørabygda K-M) markerte Tenkedagen med besøk på museet.

Vi var representert på begge kretsting, og hos Rogaland krets hadde vi en liten utstilling.

Det ukentlige arbeidet har som vanlig bestått av registrering og rydding.

Det er tilsammen lagt ned ca 355 dugnadstimer dette kvartalet, og vi har vært i snitt 9 stykker som har møtt til torsdagsdugnader og sørget for grei fremdrift av arbeidet.

Mars 2025 Åse Wathne

For 100 år siden, i 1925, var Baden Powell på besøk i Norge. Her er hans egne ord (oversatt til nynorsk) om besøket.

"Kva den store spæjdarsjefen segjer um Noreg."

Den engelske spæjargeneralen sir Robert Baden-Powell hev i sumar vitja Noreg og fiska laks i elvane paa Sørlandet. I siste nummer av bladet sitt, "The Scout" hev han eit forvitneleg lite stykke um denne vitjingi si, og stykket tek mer her:

— Dette skriv eg i Noreg.

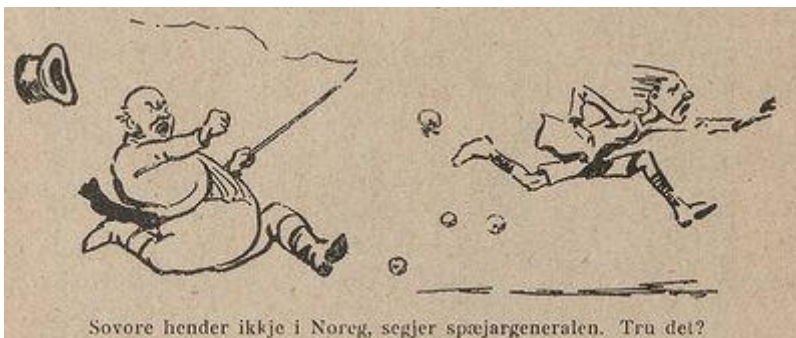
Eg hev just fare tvo, tri mil gjennom den vakraste naturi ein kann ynskja seg, — skogår og vatn, aasar og fjell, eit reint eventyrland for dei som likar aa reika ikring med fiskestong og telt. Klokka seks i dag tidleg var eg ute og fiska, og endaa so langt eg var fraa folk og endaa so tidleg det var, so jamen saag eg ikkje spæjargutar!

Eit par stykke kom oppetter paa den andre sida elvi og stogga paa ein hamar beint imot meg. Der opna dei ryggsekkene sine, kveikte baal og daa dei hadde teke seg eit laug, kokte dei kaffi til frukost.

Reinslege som dei fleste av landsmennene sine. Alle her, baade menn, kvinnor og born er ljoshærde, solbrende, reine, helsuge og høflege.

Og heimane deira er ogso vakre. Um lag alle hus er timbra, kvitmaala med smaa, koselege vindaugo og blomehagar ikring og — reine.

Eg gjorde meg erend burtum kvart hus paa dei gardane og for framum i dag og kika etter um der laag avfallsdyngjor og rask paa tunet soléls som paa gardane i England, men fritt um eg saag det minste. Alt var so reint og velstelt, og eg trur at det er denne reinsemdi saman med den vyrnaden dei hev for kvarandre, som gjer desse folki so lukkelege og fjaage. Og so gilde som dei er mot framandfolk.

Illustrasjon til [B-Ps](#) skildring av forholdet mellom norske og engelske gutter og eiere av frukttrær.

Kilde: [Norsk Barneblad, 25. oktober 1925](#) ^[8]

Ein av grunnane til at dei er so venlege og hjelpesame mot kvarandre er, at dei aldri misser sinnsroi og vert sinte, og det finst ikkje det som ein kallar tjuvetaatt i dei. Dersom ein eller annan hev gløymt noko, eller lagt noko etter seg, so ligg det der, — ingen tek det.

Er du varm etter gonga, kann du godt slengja hatten og trøya paa vegkanten, og du kann vera trygg paa at det ligg der naar du kjem att.

Der er ei mengd frukttre i Noreg! Du skulde berre sjaa kirsebærtrei! Men i Noreg lurer ikkje gutane seg inn i frukthagane og stel, — dei er for ærlege og gilde til det. Hev dei hug paa nokre kirsebær, gjeng dei inn og spør eigaren um dei kann faa plukka nokre, og han svarar, at det maa dei meir enn gjerne. Han er venleg, for han er ein nordmann.

Og naar de, engelske spæjargutar, hev synt det gode fyredømet som alle spæjargutar gjev, vil nok den dagen koma daa alle gutar sluttar aa stela og naska. Dei vil verta ærlege og støe karar, hageigarane vil verta venlege mot dei og menneski og heimane reine og unelege. Alle vil verta venlege og høflege mot kvarandre, og verdi vil verta betre aa bu i for alle."

(Publisert av Norsk Barneblad)

Fra «Flaskeposten»

en håndskrevet avisprotokoll produsert av noen unge speidergutter i tenårene som i februar 1941 stiftet Hinna guttetropp i regi av Blå Kors i Stavanger. Flaskeposten bevares som et privatarkiv i byarkivet på Arkivenes Hus. Redaktøransvaret gikk på omgang mellom medlemmene og de skrev blant annet om hvilke aktiviteter de holdt på med vinterstid i løpet av perioden frem til slutten av 1943.

Skrevet av Ole Vik:

Det skulle være hopprenn i Lodebakken om søndagen 20. februar 1942 klokken 2. Over hele Hinna stod der oppslått plakater med opplysning om at 25 stykker skulle være med. De beste var Harald, Sverre, Arne, Ingvald og en som hoppet i Uhabakken på Ullandhaug. Torleiv skulle måle hopplengdene og Henning skulle holde åpningstalen. Klokka ett begynte det å strømme folk til Lodebakken, og klokka to var det svart av folk. Så begynte det.

Men det var han Torleiv som steig opp på hoppet. Han skulle holde talen. Så begynte han: «Hallo, hallo. Vi befinner oss på den berømte Lodebakken. Takk for at der kom på mange folk». Så kom han ikke lenger fordi hoppet raste sammen. Han Torleiv holdt på å bli begravd i snømassene og ropte på

hjelp. Heldigvis brakk han ikke noen bein. I en fart fikk vi ordnet hoppet. Så begynte selve hopprennet.

Først kom han Jon. Han skalv i buksene, men han satte bare utfor. «3 meter!» ropte han Torleiv. Så kom han Erik. Han for på hodet i overrennet. Så kom han Harald. Han «bøyde seg nesten ner te jordå, så då han kom te hoppet klarte han ikkje å reisa seg opp og så datt han». Så kom «Ullandhaugen». Han var vant med å sprette i Uha-bakken, men her brakk han skiene. «Nå komme den kjente Arne Lofthus!» ropte han Henning. Der kom han, hoppet utfor, ned i løypa og kjørte rett inn i folkemengden!

Sånn gikk det en stund, og til slutt var det bare han Sverre igjen. Torleiv ropte: «Nå må du vise deg for hu Marit og komt!» Sverre satset alt han kunne. Han gjorde salto og havnet på 10-meteren og stod! Så folk klappet og skrålte!

Skrevet av Jan Selvikvåg og Tor Feyling Hansen

«Hei Jan, eg har ein fine nyhed å fortelle deg», ropte Bjellanden en ettermiddag han kom springende opp til Jan. «Ka e de for någe?» spurte Jan. «Jo», svarte Bjellanden, «i dag gjekk eg opp te han Kjell og sko hørre ka lekse me sko ha. Då eg kom oppføre Isdal så va det någen som heiv snøballar på meg. Eg såg meg om, og opp på markå til Kjell og de var det ein store snøfestning. De fortsatte å hiva på meg og eg måtte bre se å komma meg vekk. Då eg kom heim, tenkte eg at du og de andre ongene i gjengen ville vera med å ta festningen». «Du kan skynna eg vil vera med», sa an Jan. «Fin, fint» svara Bjellanden og sprang for å vasku de andre ongene.

En times tid senere var hele gjengen på veg oppover mot festningen. Vi lurte oss opp gjennom hønsegården på Tårland og videre gjennom gården til Isdal. På marka til Lund var der en stor snøfestning og et helt kompani med unger. Nå begynte snøballkrigen for alvor. Han Kjell heiv så han svetta, og de gjorde Jan også forresten. Nå kom «Svithun» også med i kampen. Han heiv ein snøball rett i magen på Arne, så Johannes måtte banke ham i ryggen. Men så tok Arne seg sammen. Han siktet på «Svithun», men med det samme han heiv, måtte han dukke for ein snøball som suste over hodet. Da hørte vi med ett noen som grein der borte. Det var Arne som hadde truffet en av fienden midt i øret. «Søren, eg traff ikkje han eg sikta på», sa Arne ergerlig. Kampen fortsatte. Nå var det «Svithun» som fikk det. Han holdt på å dette av en snøball som Johannes sendte ham i brystet. Nå ville visst Kjell vise seg for han lagde en hard snøball og heiv for all kraft etter Jan. Han heiv seg ned, og snøballen suste forbi og havnet i drivhuset til Isdal. Ei rute gikk i stykker og snøballkrigen stanset. Vi så forskrekket på hverandre, og så sa Kjell litt skjelven i stemmen. «Nå stikke me». Alle var enige og så stakk vi.

Tenkedag feiring Sola KM

Sola KM brukte museet i ei løype som speiderne gikk gjennom. Her gjaldt det å finne flere gjenstander som Jone hadde funnet fram i forveien. Dette var virkelig «learning by doing» og alle syntes det var kjempekjekt. Alle patruljene gikk gjennom løypa og fortsatte til Sørnes kirke for løftefornyning, underholdning, mm.

Nordjamb 1975 (50 år siden)

Onsdag 5. mars hadde museet besøk av Hallvard Slettebø, vår lokale og berømte filatelist. Han fortalte om Nordjamb 1975 på Lillehammer, en jamboree som samlet 17500 speidere fra hele verden (600 norske). Selv hadde han ikke blitt plukket ut (bare 4 fra gruppen fikk reise), men tok turen likevel.

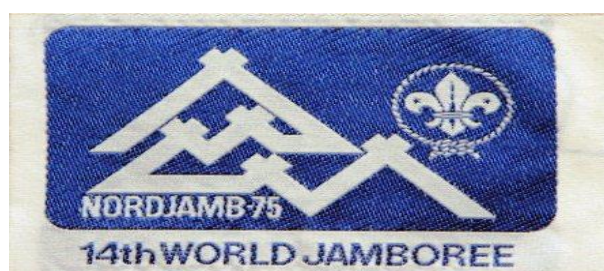
Hallvard kunne vise fram frimerker, førstedagsstempler og mye interessant fra leiren som opplevde et flott vær og mange flotte aktiviteter. Det hadde i noen år vært snakk om å avlyse jamboreer, da noen mente det ble for lite speiding, men de har fortsatt hvert 4. år (unntak da det ble krig i Iran i 1979) og jamboreen i 1941 som ble utsatt av forståelige årsaker.

Motto for leiren var: Five fingers, One hand som ble symbolisert med at roverne dannet en ring rundt hånden og speiderne dannet hånden.

Verdensjamboreen ble en formidabel suksess. Større enn nok de fleste på forhånd hadde trodd. Været med tropevarme som i Afrika -speidere som dukket i den avkjølende Gudbrandsdalslågen. Men også den økumeniske gudstjenesten på søndag var et mektig skue. Aktiviteter over en lav sko styrt av dataanlegg.

Neste Jamboree er i Polen i 2027

INNBYDELSE

Rogaland Speidermuseum

Samling 8.mai -25

Velkommen til samling **torsdag 8.mai kl. 18.30.**

Sted: Speidermuseet.

Våganessvingen 5b, Røyneberg

Tema: Speiding under krigen.

Kaffe, kaker og utlodning.

Velkommen og ta gjerne noen med deg!

Museet har noen kjekke merker til salgs. Kjekt å ha på leirbålskappen.

Dette er merke med Baden Powell til kr. 20,-/stk og Wilhelm Retz (som startet speiderarbeid i Vesterlen) til kr. 15,-/stk. Send mail til museet@vesterlen.no

For å høre mer om disse personene som har gjort så mye for speidersaken, er dere velkomne til speidermuseet. Ta med speiderne og ha en fin kveld med oss, eller kom innom en torsdag.

Sølvulven er det øverste hederstegnet i Norsk Speidergutt-Forbund og senere i Norges speiderforbund.

Sølvulven, stoffmerke til speiderskjorten

Sølvulven ble innstiftet som hederstegn i Norsk Speidergutt-Forbund i 1915. *The Scout Assosiation* hadde da innført *The Silver Wolf*.

WOSM innførte i 1935 det internasjonale hederstegnet Bronseulven (The Bronze Wolf).

Etter 1978 ble Sølvulven fjernet som hederstegn i Norges speiderforbund. I 1998 ble Sølvulven gjeninnstiftet som hederstegn for Norges speiderforbund.

Statutter

Sølvulven deles ut til medlemmer som har gjort et særlig fortjenestefullt arbeid for Norges speiderforbund. I kriteriene for tildeling heter det at: "Sølvulven deles ut for særlig langvarig og aktiv innsats. Arbeidet må ha foregått i flere av organisasjonens ledd og bør ha foregått på flere nivåer som gruppe, krets og forbundet sentralt."

Forslag på kandidater til Sølvulven kan fremmes av kretsledere, korpssjefer, speiderstyrets medlemmer og generalsekretær. Forslaget skal følges av en begrunnelse. Sølvulven deles normalt ut på speiderting og overrekkes av speidersjefen eller en oppnevnt stedfortreder.

Følgende fra Vesterlen har mottatt Sølvulven: Wilhelm Retz, Victor Carlsenn, Per Øverland Nilsen, Gunnar Skundberg, Ivar A. Nøttestad, Ingrid Nordbø

St.Georg

Det blir færre og færre i Norge som markerer St. Georgsdagen (23. april). Den blir nå også kalt Speiderdagen. Tidligere ble den markert rundt i gruppene, gjerne flere grupper som gikk sammen om markeringen og løftefornyelse var en av «ingrediensene». Jentene markerte oftere Tenkedagen (22. februar), men etter 1978 og sammenslåingen i NSF, ble gjerne begge dager markert.

Noen som fremdeles holder «stand» er speiderne i Sola; 1. Sola, 1. Tananger, Sola K-M og Sørabygda K-M. Det samler mer enn 100 speidere til konkurranse, grilling, lek og moro.

I år skal det foregå på Ytraberget med samling ved Speidermuseet lørdag 26. april. Her vil det være løyper for de yngste i Ormen Lange parken, mens de store skal ha løype på Ytraberget. Det vil foregå fra kl. 1100-1500 og alle som leser bladet, er hjertelig velkomne.

STØTTE TIL MUSEETS ARBEID:

Andelsbrev kan kjøpes ved å betale inn ønsket beløp på konto 3201.30.18625. Merk innbetalingen med navn og adresse, da får dere andelsbevis på beløpet i posten. Andelsbevis kan også kjøpes på museet ved besøk der.

Vi selger andelsbevis pålydende

Kr. 50,- kr. 100,- kr. 500,- kr. 1000,- og fritt beløp

MUSEUMSBESØK:

Musèet er åpent torsdager fra kl. 1000 til kl. 1430. **Velkommen!**

Ønskes besøk til annen tid kan det avtales pr telefon.

Inngangsbillett: Barn kr. 10,- Voksne: kr. 20,-

KONTAKTER TIL MUSEET:

Fellesmail til museet (for bestilling av besøk)

museet@vesterlen.no

Åse Wathne mobil: 958 63 482

John Ottar Lie Motland mobil: 915 99 747

Lovise Mæland mobil: 415 10 707

NSF kretskontor mobil: 950 31 101

post@vesterlen.no

K/M kretskontor mobil: 940 09 491

post@rogalandspeider.no

Kretsenes websider www.vesterlen.no

www.rogalandspeider.no

